

Prețului
 pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl.,
 pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dăsu la casa
 cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis
 cu poșta în listriul monarhiei
 pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
 — În străinătate pe 1 an 10 fl.
 séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu
 11 franci; — numeri singuratici se
 dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Orice inserate,
 se platescu pe serie séu linia, cu
 litere merunte garmondu, la prim'a
 publicare câte 7 cr., la adou'a și a
 trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea
 30 cr. de timbru la tesaurul publicu.
 Prenumeratiunile se potu face în
 modulu celu mai usioru prin assem-
 natiunile poștei statului, adrese de
 a dreptulu la Redactiunea Diariului
 Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 45.

Sibiu, 6/18 Iunie 1879.

Anulu II.

Abonamentu nou la

„Observatoriulu“

Apropiandu-ne de finea Semestrului primu precum și a triluniului Apriliu—Iunie, prin acésta deschidem prenumeratiune noua și invitam la reinvoirea abonamentului pe Semestrulu alu douilea și pe triluniulu Iuliu—Septembre.

Condițiunile de abonamentu se potu vedea în fruntea diariului și adeca:

În listriul monarhiei:

Cu 4 fl. val. austr. pe 6 luni
 Cu 2 fl. val. austr. pe 3 luni.

În străinătate:

Cu 5 fl. séu 11 franci pe 6 luni.

În Sibiu „Observatoriulu“ costă 3 fl. 50 cr. pe 6 luni, éra dăsu la casa cu 50 cr. mai multu.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatiuni (mandate) postali, de a dreptulu la Redactiune în Sibiu, Piatia mica Nr. 27.

Din Romani'a primimu abonamente și în bilete hipotecari de ale statului, al pari.

În București abonamentele se potu face și la librari'a d-lui J. Szöllösi, piati'a teatrului.

Pentru înlesnirea publicului primimu abonamente noue și cu Prim'a fiacarei luni.

Din 10 esemplare abonate efectiv, unulu se dă gratis.

Ne aflam în plăcut'a pozițiune a potea anunții totu cu acésta ocaziune, ca în septaman'a viitoare vom începe a publică în Foisiór'a „Observatoriului“ într'o serie de numerii „Biographi'a lui Andreiu Muresianu“, neuitatului nostru bardu nationalu, precum și câteva corespondenție fôrte interesante de ale sale.

Redactiunea.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Femelele.

De: Iuliu Pederzani.

Traducere de: J. G. Baritiu.

III. Preotés'a ómenimei.

Esista flori, cari esala parfumulu loru în umbra. Ele se afla ascunse între verdéti'a abundanta, sub umbr'a copaciloru titanici, neajunse de radiele aurie ale sórelui.

Candu arsi'ta sórelui, ajunsu în punctulu de culminatiune, inferbenta padurea, atunci aceste flori ascunse esala parfumulu loru înbetatoru. Miosulu loru înprumuta padurei unu caracteru determinatu, o poesie, și prin acésta acelu asilu alu padurei esista înca multu timpu în memori'a noastră.

O femeie delicata și profundu simtitoare nu va iubi nici-odata rigidele plăceri ale lumei, ci se va retrage departe de ómenii fara sufletu de cari din fatalitate intalnesc fôrte multi în viéti.

Ea sémena cu acea flóre de padure ascunsa, care înflorește și respandesc mirosulu seu departe de orbitóra lumina a publicitatiei.

Nu fia-care fintia femeiesca își incredintésa sórtea neconstantelor valuri ale lumei: nu fia-care femeie este chemata a fi sóti'a unei altei esistenție.

Si a cunoscutu „o nobila“ chemarea sa, apoi se consacra sublimulu cultu alu amorului universalu, devenindu „preotés'a ómenimei“ a ómenimei suferinde și gemende sub greutatea crucei pre care o pórtă.

Cartea santa adreseza unu conventu sublimu și adevératu către tóte femeiele: „Unde nu este femeia, bolnavulu suspina.“

Elementulu românesc în armat'a imperiala austro-ungara.

În escelentulu și memorabilulu seu discursu tinutu în ședinți'a din 5 Maiu a. c. a dietei Ungariei, deputatulu romanu d. Parteniu Cosma, apostrofa între altele pe deputatulu ungurescu Madarasz cu urmatóarele cuvinte:

„De cumva dl. Madarász nu afla date spre acésta eu cunosc o statistica esacta, — nu acea statistica care înainte cu vreo câteva ani cu spese enorme o facuram, că-ci din aceea cu intentiune s'a scos rubric'a de nationalitate, că nici se vadia altii ca aici sunt și nationalitati — ci alta. Avem noi o oglinda, adevérata oglinda a natiunei — armat'a. Egalitatea în patri'a noastră numai acolo este realizata unde se începu sarcinele, mai cu séma unde, pentru patria se cere se ne sacrificam sangele și averea. De cumva ve veti uitá în acésta oglinda, veti vedé intrensa ce este Ungaria? Vet vedé, ca în ce proportiune este locuita acésta tíera de fiacare nationalitate? Acolo veti aflá totu-odata și adevératulu patriotismu, că-ci în armata nu veti aflá esemplu, că soldatulu de o nationalitate se dea intaietate întru împlinirea datorintiei sale de ostasiu — în bravura și curagiu — soldatulu de alta nationalitate.“

Tóta lumea știe, ca romanulu este soldatu escelentu și ca în ceea ce privește în specialu pe soldatulu romanu din monarhi'a austro-ungara, apoi este de ajunsu, deca ne amintim, ca în resbelulu recentu din Bosnia, romanulu érási a datu probe admirabile de vitejia și disciplina. Cá proba pentru acésta ne potu servi cuvintele maresialelu-locotenentu comitele Szápáry, care cá unulu ce a participatu la tóte campaniele dela 1848 încóce, a declarat ca: regimentulu Caesarevici Nr. 61 (Timisiór'a) este celu mai bravu din tóte regimentele pe care le cunóște.

Candu regimentulu Nr. 61 din care aprópe $\frac{3}{4}$ sunt romani se aflá în șianturile dela Doboj, espusu în decursu de mai bine de o luna la tóte intemperiele atmosferice și la foculu cu plumbu alu inamicului, atunci colonelulu acelu regimentu se crediu datoru a spune generalului, ca trup'a sa fiindu ca au participatu la tóte luptele ce au avutu locu spre Tuzla și înapoi spre Doboj, are lipsa de repaosu. Generalulu inse i-au respunsu: „Sunt și

eu de acordu cu d-ta, dar' crede-me d. colonelu, ca eu numai atunci potu dormi linistitu, candu știu, ca regimentulu Caesarevici se afla în anteposturi.“

Alte doue regimente în cari se afla multi romani și adeca regimentulu Nr. 37 (Oradea-Mare) și regimentulu Nr. 41 (Cernauti) au aratatu în lupt'a cea mai crancena și mai sangerósa din întregulu resbelu, în lupt'a dela Bandin-Ogiac, ca romanulu merge pe campulu de lupta totu cu acelu sange rece cá și pe campulu de manevrare, ceea ce a recunoscutu însusi Maiestatea Sa imperatulu, într'unu actu de recunoscintia adresatu către baronulu Kelner, care este șeful regimentulu Nr. 41.

Amu mai potea citá înca multe acte și documente prin care se probam bravur'a și eroismulu soldatulu romanu din armat'a austriaca. Scopulu ce ne amu propusu inse de astadata este, de a comunicá óresi-cari date statistice despre proportiunea în care este reprezentatu elementulu romanu în armat'a imperiala, precum și condițiunile în care se afla elu acolo.

Romanii sunt recrutați cu preferintia la infanterie asia, ca ei în urmatóarele regimente formédia maioritarea absoluta și adeca: în regimentulu Nr. 2 (Brasiovu), în regimenu Nr. 5 (Szátmar), în regimt. Nr. 31 (Sibiu), în regimt. Nr. 33 (Aradu), în regimt. Nr. 41 (Cernauti), în regimt. Nr. 43 (Caransebesiu), în regimt. Nr. 50 (Alb'a-Iuli'a), în regimt. Nr. 61 (Timisiór'a), în regimt. Nr. 63 (Bistriti'a) și în regimentulu Nr. 64 (Orasthi'a). Afara de acésta regimentulu Nr. 29 (Beckereculu-Mare) contine $\frac{1}{6}$ romani, regimt. Nr. 37 (Oradea-Mare) contine $\frac{1}{3}$ și regimt. Nr. 39 (Dobritinu) contine $\frac{1}{6}$ romani, din numerulu totalu alu acelor regimente. Contingente mai mici de romani se mai afla înca și în regimentulu Nr. 46 (Szeghedin) și în regimentulu Nr. 65 (Munkacs).

În bataliónele Nr. 23 (Mediasiu) și Nr. 28 (Alb'a-Iuli'a) ale trupei de venatori înca se afla multi romani. La cavalerie romani sunt reprezentati în modu sporadicu în regimentulu de dragoni Nr. 9 (Cernautiu), în regimentulu de dragoni Nr. 2 (Clusiu) și în regimentulu Nr. 3 de husari (Aradu.) În numeru micu se mai afla romani și în regimentele de artilerie Nr. 8 și 13, dar' cu atátu mai numerosi sunt ei în corpulu sanitaru și de trenu. (Va urmá.)

Femeia posedă, și eu nu voi obosi a o repeti de nenumerateori, femeia posedă multu amoru.

Acesta este destinulu ei, dogm'a ei și legea esistenției sale. Acésta este glóri'a, sorgintea marimei sale, dara și aceea a suferințelor sale. Ea suferă turmentele proprii sale ânini finu instrunate, dara și glóriosele turmente ale compatimirei.

Provedinti'a a increditulu micelor sale mani misterios'a batista prin care se usuce lacrimile miseriei; în ochiu privirea blandetiei, în voce unu tonu simpatichu vibratoru și cuceritoru de ánima.

Numai femeia este capabila de sacrificie mari și este în stare se uite de sine. Pentru aceea ea „va ferici“ fiindu ca damu fericiore numai unde nu cugetam la noi.

Spiritulu amorului, alu amorului adevératu creștinescu, a ridicatu acele asile straine de lume, unde femeiele își împlinescu misiunea loru de preotese. Acele asile, în care amorulu desinteresatu se acopere în velu negru, dupace a refusat corón'a de mirtu séu flóra de granata.

Acele insule pacinice în oceanulu lumei, de acaroru tiermuri se frangu valurile vietiei spumegande.

Monastirile.

Nu acele monastiri, unde copile d'abea înflorite, constrense prin crud'a vointia a parinților, séu în urm'a unui amoru desamagitu își petrecu viéti'a visandu, neactive și nepasetőre, cu spiritulu adormitu.

Nu acele temnitie, unde o viéti'a abundanta și insielata a unei femeie recunóște prea tardiu: „Ca s'au amagitu,“ deplangendu și viéti'a perduta, pana candu se termina în noptea neburiei séu a desperarei.

Intielegu acele monastiri, din cari fintie de femeie, înbracate în vestimentulu resignatiunei, cu o ánima plina de amoru alérga la patulu de durere alu ómenimei și în colib'a pauperismului.

Cine nu v'au vediatu pe voi preotese ale ómenimei, cu blandeti'a, consolarea și activitatea vóstra, acela nu ve vá poté stimá și venerá nici-odata dupa meritulu vostru.

Cunóșceti voi acele edificie lungi, în ale caroru sale dorerea întregi ómenimi geme concentrata? Paturile de dorere ale spitalelor noastre? Candu nóptea s'a respanditu pe pamentu și cu ea deodata dulcele óspe somnulu, atunci ómenimea obosita se repaosédia și somnulu învelescu ánimele ingrigite și pline de suferintie cu auriel valuri ale visului. În somnu este uitarea!

Pentru omulu bolnavu și murindu nu esista repaosu sub velulu noptii. Ranele ardu mai tare, imagini înspaimentátore nelinistescu sufletulu și nórtea stinge mai cu predilectiune în întunereculu noptii, lamp'a unei vietie ómenesce.

Si dealungulu acelor paturi de dorere se preumbla acesti angeri ai ajutoriului, preotesele amorului de pietate.

Pentru fiacare dorere au unu conventu consolatoru, pentru fiacare suferintia o mana ajutorate, pentru fiacare turmentu o privire plina de compatimire sincera.

Acele femeie delicate au abandonatu patri'a, caminulu parintescu, au sacrificatu fericiore vietiei loru, pentru de a'si consacrá viéti'a ómenimei și a muri în servitiulu loru. Ori unde caută privirile loru, intimpina fetie palide și desfigurate prin spasmiurile dorerei; urechi'a loru nu cunóște altu tonu, decatu strigatulu de dorere și ultim'a respirare a murindului.

Man'a loru atinge numai frunti inferbentate de frigurile deliriului séu récite și acoperite de sudóra mortii.

A muri pentru o idea sublima este demnu de ómenime și nobile, adesea inse nnumai fapt'a unui momentu de entusiasmu, adesea usioru înainte ochiloru unei lumi, care tresalta de admiratiune. Inse — departe de lume și ascunsa — nu odata, ci în fia-cara di a'si sacrificá o parte a unei vietie lungi, cu blandetia constanta, cu potere linistita și fara de a obosi este cea mai sublima și mai frumósa fapta a unui omu. Este unu martiriu. Unu martiriu pe care preotesele amorului de pietate ilu suferă pe altariulu ómenimei!

(Va urmá.)

Revista politica.

Sibiu, 17 Iunie st. n. 1879.

Genialulu si cavaleresculu nostru ministru de externe comitele Andrassy este indispu si bolnavu si gurele rele au si inceputu a vorbi despre retragerea sa si inlocuirea lui prin baronulu Haymerle, actualulu ambasadoru austro-ungaru in Itali'a, care de câteva zile se afla in Vien'a, chematu fiindu de urgentia de către guvernulu seu.

Morbulu de care suferu comitele Andrassy sunt neste friguri nervose, pe care i le au causatu faimos'a conventiune austro-ungaro-turcesca incheiata cu guvernulu turcescu, relative la ocupatiunea sandjacului Novi-Bazar. Conventiunea aceea au facutu forte multu sange reu in cercurile militare, diplomatice si guvernamentale si astadi amicii cei mai devotati ai comitelui Andrassy declara, ca acea conventiune este una din cele mai mari erori diplomatice pe care o au potutu comite actualulu ministru de externe.

Afara de acesta, situatiunea diplomatica din Constantinopolu, unde influinta rusesca este erasi predominantă, precum si scriile ce vinu din Novi-Bazar si chiaru din Bosni'a, nu sunt nici decum de natura a calma nervositatea si a reda comitelui Andrassy somnulu perdutu in urm'a „gutunaiului diplomaticu“ pe care i l-au causatu consecutiile neperceptibile sale politice orientale, care precum s'au mai disu, pe catu este de radicala, pe atatu este si de confusa si aventuriosa.

Interpelatu fiindu in diet'a Ungariei despre conventiunea austro-ungaro-turcesca, ministrulu-presedinte K. Tisza a respunsu, ca ocupatiunea sandjacului Novi-Bazar se va face in pace si liniste, fara ca se fia de lipsa o noua mobilizare a armatei imperiale si fara de mari sacrificii banesci. Asia au disu d. K. Tisza in calitatea sa de organu si colegu alu comitelui Andrassy. Dar' eta ce i se telegrafedia din Vien'a diariului „Pesti Napló“ relative la situatiunea ce domnesce in sandjaculu Novi-Bazar :

„Pacifizarea sandjacului Novi-Bazar n'a reusitu. Capii arnautiloru au declarat valululu dela Kosovo, ca isi voru apară patri'a in contra invasiunei straine si ca au inceputu se tramita dejă bande la fruntariile Bosniei. Aderintii guvernului otomanu s'au refugiatu la Mitrovitia, de frica se nu fia masacrati de către insurgenti, a caroru parola este acesta: „Mörte traditoriloru.“

De alta parte atitudinea Rusiei fatia cu Austro-Ungari'a incepe a deveni din ce in ce mai ostila. Limbagiulu celu pörta diarele rusesci, numai amicabilu si incuragatoru nu se pöte numi. Asia „Golos“ dela 5 l. c. vorbindu despre ocuparea Novi-Bazarului de către Austri'a, dice, intre altele urmatorele :

„Cunoscemu intrigele Austriei in provinciile turcesci dela sudulu Balcaniloru. In misicările insurectionale din Macedoni'a, totu man'a Austriei era in jocu. Dupa evacuarea provinciiloru turcesci, de către rusi, se va deschide unu campu favorabilu pentru intrigele Austriei. Dupa cum aflamu din Sofi'a, numerosii agenti austriaci ce s'au ivitu in timpul din urma acolo, aveau misiunea de a provocă turburari, cu scopulu de a prepară terenulu pentru ocuparea Macedoniei de către austriaci, cari voru se strabata pana dincolo de Mitrovitia. Deca cu modulu acesta, Austri'a va prinde radacini in vecinatatea Bulgariei si a Rumeliei orientale, ea isi va concentra tóte puterile pentru ca se atraga in sfera ei politica si pe aceste doue tieri slavice. Dar' cum remane apoi caus'a slaviloru dela media-di?“

Unu altu diariu rusescu „Petersburger Zeitung“ dela 5 Juniu se exprima astfelu :

„Congresulu dela Berlinu si-a propusu de a lucră in contra progresarii si unitatii nationalitatiloru slavice. Divide et impera era cuventulu de ordine in Berlin si Austri'a germana, urmandu acestu cuventu, a ocupatu Bosni'a si Hertiegovin'a si voiesce a patrunde afundu in Novi-Bazar. Asia ea desparte pentru multu tempu doue tieri slavice independente, pe Serbi'a si pe Muntenegrolu. Austri'a magalindu pe principele Milan si pe ministrulu Ristici, si-a infiptu ghiarale in manusi de catifea in gatleulu independentiei si progresarii Serbiei.“

Acestu limbagiu alu diareloru rusesci este claru si nu lasa nici o indoiala, ca relatiunile politice intre Austri'a si Rusi'a sunt deca se pöte si mai incordate, decatu cum sunt acelea cu Itali'a. Vedemu deci, ca si pe orizontulu politice externe se gramadescu totu mai multe puncte negre, care amenintia monarchi'a austro-ungara cu o catastrofa teribila.

Acesta presintire a inceputu a coprinde si pe unele diare independente magiare, precum este „Pesti Napló“, „Magyarország“ si „Szabadság“, cari sunt forte ingrijate pentru viitoriulu monarchiei si in specialu pentru acela alu regatululu St. Stefanu. Dar' vocea loru suna in desiertu ca si a Cassandreii, pentru ca ratiunea si logic'a a incetatu de multu a fi conducetorele politice unguresci. Devis'a comitelui Andrassy precum si a d. K. Tisza se pare

a fi aceea a lui Metternich, care a disu: „Dupa noi diluviulu!“

In momentele de termină revist'a nostra de astadi, eata ce scire durerosa si trista ne aduce diariulu ungurescu „Független Hirlap“, relative la pacific'a ocupare a Novi-Bazarului. Acelu diaru afirma, ca deca nu va interveni vre unu incidentu nepreveditu apoi, ordinulu de mobilizare pentru o parte a armatei imperiale va fi datu in diu'a de 20 l. c. Regimentele ce voru fi mobilizate sunt urmatorele: regimentulu de reserva Nr. 6 „Comitele Coronini“ din Neoplat'a, regimentulu de infanterie aradanu Nr. 37 „Archiducele Iosifu“ (Esseg); regimentulu de infanterie din Dobritinu Nr. 39 „Marele duce Alecsi“ (Timisióra); regimentulu de infanterie lugosianu Nr. 42 „Aleman“ (Pola); regimentulu de infanterie din Muresiu-Osiorheiu Nr. 62 „Principele de corona Ludovicu de Bavaria“ (Clusiu) si regimentulu de infanterie otocianu Nr. 79 „Jelacsics“.

Spre intregirea acestui corpu de armata se voru mai mobilisă urmatorele trupe aflate in Ungari'a si adeca: batalionele de venatori Nr. 23 si 31; partile correspundetore din regimentele de husari Nr. 5, 9 si 12; o parte din regimentulu de ulani Nr. 53 si regimentele de artilerie Nr. 3 si 12.

Mame, sotii si sorori romane fiti gat'a de adio si pregatiti scame si bandage pentru bravii soldati cari voru fi din nou chemati a isi versa sangele pe campulu de onore!

Dela diet'a Ungariei.

Discursulu

deputatulu Parteniu Cosma, tinutu in sedinti'a dela 5 Maiu a. c. a dietei Ungariei in cestiunea limbei magiare.

(Urmare si fine.)

On. casa: Numai pe scurtu voiu se mai reflectediu la o asertiune a d-lui deputatu Madarász.

D-lui néga, ca tier'a acesta ar fi o tiera polyglota, si néga acesta pe bas'a legii de nationalitate. Madarász Josef: Nu tiera, ci statu!

P. Cosma: Fia dar' „nu tiera, ci statu!“

Nu sciu deca o néga elu acesta pentru ca cuventulu „polyglott“ este grecescu, séu din alta cauza necunoscuta noua, ca-ci intru adeveru legea la care se provoca este o dovada prea eclatanta ca este polyglota; dar' este curiosu, ca tocma d-sa o face acesta, ca membrulu acelei partide carea e totu cu intregitatea coronei santului Stefanu in gura

Madarász: „A statului!“

P. Cosma: E curiosu dicu, ca d-lui nu scie, ca statulu ungaru este statu polyglotu, fiindu elu polyglotu dela inceputu, ba intemeiandu-se chiar' ca a tare (intreruperi in steng'a extrema: „Inainte de mii de ani!“)

Ori candu a fostu, totu adevrata remane vechia sententia a santului Stefanu ca: „*Regnus unius linguae fragile et imbecille est*“ si de cate ori s'a incercatu o natiune din patria a resturná acestu programu, totu deuna s'a resturnatu pe sine si a justificatu pe santulu Stefanu!

De cumva d-lui Madarász nu afla date spre acesta eu cunosc o statistica exacta, — nu acea statistica care inainte cu vr'o cativa ani cu spese enorme o facuramu ca-ci din aceea cu intentiune s'a scosu rubric'a de nationalitate, ca nici se vedea altii ca aici sunt si nationalitati — ci alta. Avemu noi o oglinda, adevrata oglinda a natiunei — armat'a. Egalitatea in patri'a nostra numai acolo este realizata unde se incepu sarcinile, mai cu séma unde pentru patria se cere se ne sacrificamu sangele si averea. De cumva ve veti uitá in acesta oglinda, veti vedé in trena ce este Ungari'a? Vetii vedé, ca in ce proportiune este locuita acesta tiera de fia care nationalitate? Acolo veti aflá totu-odata si adevratulu patriotismu, ca-ci in armata nu veti aflá exemplu ca soldatulu de o nationalitate se dea intaietate intru implinirea datorintei sale de ostasiu — in bravura si curagiu — soldatulu de alta nationalitate.

Se luamu numai casulu celu mai recentu, catastrofa dela Szeghedin, unde soldatii au doveditu o astfelu de bravura in catu au obtinutu recunoscinti'a Europei intregi, — ore i-a venitui cuiva in minte se cercé de ce nationalitate sunt acei soldati bravi? Eu credu, ca deca ar fi cercatu cineva dupa limb'a regimentulu, ar fi aflatu soldati de tóte limbele, dar' nu ar fi aflatu pe nici unulu, care s'ar fi lasatu se fia intrecutu de altulu intru implinirea datorintei sale.

Nu ve nisuti dar' domniloru a statori concepte noue despre patriotismu si despre statu, si anume a construi unu cadru, in care nu incape acesta oglinda, ca-ci candu patri'a este in pericolu, se recere ca tóte popórale se o apere.

Eu sub decursulu acestei desbateri am totu asteptatu ca se me luminedie cineva, ca: propriaminte ce este acelu lucru mare „Ide'a de statu ungaru“ in editiune noue? — ca-ci de acesta este vorb'a — si trebuie se ve marturisescu, ca din cele audite pana aci am aflatu, ca acesta idee este unu vestmentu atatu de strimtu, in care numai nationalitatea magiara pöte incapea.

Nu duceti lucrulu la extremitati d-loru, nu ve nisuti a statori aici despre ide'a de statu si patriotismu teorii noue, ci remaneti la cele vechi, pe cari este basatu acestu statu. Nu cercati in alte state institutiuni

analóge institutiuniloru nostre, ca-ci asemenea statu nu mai exista, nu samena acestu statu nici chiar' acelor state mici, la cari de atatea ori ve provocati aici.

Nu diceti ca acesta nationalitate este mai rea decatu cealalta, nu vorbiti de Serbi'a mare, de Daco-Romani'a etc. ci nisuti a intemeia in patria astfelu de conditii, intre cari fia-care cetatienu alu patriei aici se-si afle deplin'a sa fericire, ca-ci eu totu sustinu ceea ce am mai disu inca in acesta casa, ca de si Belgiulu nu este asia mare ca Franci'a cea glorioasa, totusi nu exista nici unu francesu belgianu, care ar dori se-si incorporede mic'a sa natiune in marea Francia, pentru ca elu isi afla in patri'a sa deplina multumire, acasa isi pöte desvoltá si institutiunile sale nationale.

On. casa! In proiectulu de lege, asia dupa cum sunt indreptatitu a-lu pricepe, dupa cele premise — eu vedu o directiune, carea — facutu odata pasiulu primu, deca se va continua, nu va conduce acolo, unde cere interesulu patriei, ci la nemultumiri, neintielegeri si frecri, cari potu se inpinga patri'a in celu mai mare pericolu.

Nu priviti d-loru legile ce vreti se le modificati de legi simple, facute de adi pe maine, cari se potu modifcă dupa placu in fia-care momentu, ci ve aduceti aminte cate lupte au costatu nascerea acestoru legi! Promissiuni solemne facute prin legislatiune, promissiuni de totu felulu pe cale sociala si mandate preinalte au premersu crearii acelor legi. Considerati-le deci de aceea, ce si in alte state sunt asemenea legi — de legi fundamentale.

Diet'a din anulu 1861 a promis in adresa ca va multumi nationalitatile din patria. Eata cuvintele adresei:

„Credemu ca nici cetatienii de nationalitate nemagiara din Ardelu nu-si voru vedé prin uniune periclitata interesele nationali, ca-ci 'si voru affá multumire si deplina asigurare in acelea ce vomu dispune si face in privinti'a concetatiuniloru nostri de alta limba.“

La acesta a respunsu Maiestatea Sa urmatorele:

„Mai departe, ne vedemu necesitati a provocă pe magnatii si deputatii coadunati, ca ori in urm'a propuneriloru regesci ori la initiativ'a dietei se se apuce de pertractarea unui astfelu de proiectu de lege, care se contina precisu si lamuritu formulate drepturile nationali ale locuitoriloru de limb'a nemagiara din Ungari'a, dimensiunea aceluia atatu in privinti'a desvoltareilimbei si nationalitatii catu si in privinti'a referintiei loru administrative.“

La acesta a respunsu natiunea cu a dou'a promissiune, prin a dou'a adresa din anulu 1861, unde se dice:

„De cumva Maiestatea Vostra la inceputu chemati la diet'a nostra pe toti aceia, cari dupa lege trebuiau chemati, si diet'a intregita numai decatu se potea apuca de facerea legiloru, proiectele referitore la asigurarea intereselor nationalitatiloru aru fi dejă substernute inaintea Maiestatii Vostra. Ba camer'a deputatiloru, in sperantia, ca diet'a catu de curendu se va intregi, a si esmisu o comisiune care se pregatésca proiectele necesarii in acesta privintia si acesta comisiune si-a si terminatu dejă lucrarile. Inse Maiestatea Vostra si acuma denegati intregirea dietei, — er' diet'a neintregita cum s'ar poté dimité in aducerea definitiva a unoru legi, in specialu asupra unoru obiecte, cari pe cei nechiamati ii intereséza mai multu, si la cari tocmai dorintiele acelora sunt in prim'a linia de consideratu!“

Acestea au fostu promissiuni solemne d-loru si rezultatulu loru a fostu mai tardiu legile: de instructiune si de nationalitati din 1868.

Astadi altfelu se vorbesce de legile acestea, ca si candu aceia, cari le-au facutu n'ar fi cunoscutu interesele patriei, n'ar fi fostu adevirati barbati de statu, ba dóra nici patrioti adevirati. Cu atata intetire se cere reformarea loru, in catu s'au aflatu deputatu, care au afirmatu, ca daca nu o facemu acesta acuma, tiera intréga devine ce a devenitu Szeghedinulu; altii érași au negatu prevederea si intieptiunea barbatiloru, cari au facutu legile dela 1868. Eu inse d-loru sunt convinsu, ca barbati nostri de statu de adi, aru fi prea multumiti, decumva istori'a i-ar pune paralelu cu cei ce au facutu legile acestea, cu multu regretatulu Deák Ferencz si br. Eötvös.

A vorbi de creatiunile acelor barbatu intr'unu tonu ca d. raportoru si preste totu ca toti partinitori proiectulu de lege — nu este permisu.

Cum diseiu se nu privimu legile acestea de legi simple, ci de legi fundamentale, si se nu tragemu la indoiela patriotismulu acelora, cari se nisuescu a-si aperá drepturile garantate prin asemenea legi, candu le vedu periclitata, candu isi apera nationalitatea periclitata prin proiectulu din cestiune, ca-ci prin aceste legi fundamentale le este garantata si chiaru desvoltarea nationalitatii.

Din tóte aceste motive, si fiindu ca prin proiectulu din cestiune totu-odata se intentionéza modificarea unei legi fundamentale si inca intr'unu modu, care in rezultatele sale pöte deveni funestu pentru patria — nu-lu primescu de basa pentru desbaterea speciala.

„Telegr. romanu.“

Transilvania.

— Sibiu. — (Dela sinodulu archidiececanu.)

Sedinti'a XIV.

(Urmare si fine.)

Urmédia la ordine raportulu comisiunei petitiunare. Raportorulu Absolonu Todea cu privire la rugarea comitetulu parochialu gr. or. din Cojocn'a prentu unu ajutoriu in bani spre scopuri scolare din vre'unu fondu

archidieceșanu propune și sinodul decide: Se se transpune consistoriului.

Rugarea comitetului parohialu din Bintinti pentru dobândirea unui ajutoriu de cel puțin 500 fl. spre edificarea școlii confessionale române gr. or. — Se transpune consistoriului spre a o lua în posibilă considerare.

Rugarea sinodului parohialu din opidulu Dev'a pentru un ajutoriu anual de 100 fl. la salariulu investiturii dela școl'a confessionala română gr. or. din Dev'a. — Se transpune consistoriului spre a o lua în posibilă considerare.

Rugarea parohului gr. or. din Roșia, Aronu Cosma, pentru un ajutoriu de cel puțin 50 fl. din ajutoriulu de statu pro 1877 prezentata sub Nr. 58 din 1878 — Se transpune consistoriului.

Rugarea Paraschivei Popu din Alb'a-Iuli'a pentru estradarea sentinței divorțiale a ficei sale Carolin'a Vladu. — Se transpune consistoriului.

Rugarea comitetului bisericescu din Mihaesti, tractulu Dobrei, pentru un ajutoriu în bani spre continuarea edificiului bisericii noue, ce are să se înceapă. (Nr. 37 a) 1878) — Se transpune consistoriului.

Rugarea parohului Mihailu Chebeleanu din Nyárad-Szt-Benedek pentru a i se da ajutoriulu de statu pe totu anul (Nr. 37 b) 1878) — Se transpune consistoriului.

Recursulu lui Gregoru Simedru și Ioanu Romosanu epitropi în Vinerea în contra decisiunii consistoriale în afacerile episcopiei parohiale de acolo (Nr. 37 c) 1878) — Se transpune consistoriului.

Cererea lui Basiliu Matora, parochu în Campeni, pentru asigurarea daruirei făcute la 1873 de Anca Petru și la a. 1876 de Nicodimu Cotisielu în favorulu bisericii gr. or. din Certeje. — Se transpune consistoriului.

Pentru autenticarea protocoalelor sed. XII, XIII și alu ședinței prezente presiulu propune și sinodul decide: autenticarea protocoalelor din cesiune se va face Vineri la 11 ore în comisiune de totu membrii sinodului, cari voru fi prezenti în Sibiu.

Presidiulu constata cu multa placere, că de și din consultarile acestei sesiuni n'a rezultat creatiuni de o însemnată deosebită mare, totuși sunt rezultate, de și modeste, dar' salutare pentru biseric'a noastră, și corespunzătoare poterilor de cari dispunem. Multumeste apoi deputatilor pentru concursulu și bun'a voință, cu care i au usiorat deslegarea agendelor acestui sinodu și și esprima multumirea, că sub decursulu acestei sesiuni sinodulu a avut ocaziune, de a și esprima simțimintele sale de lealitate catra Prea Înaltiatulu imperatu și rege și catra dinastie, simțiminte, cari se voru paștră a buna s'ema și pe viitoriu. Accentuédia apoi pașii făcuți de episcopatul nostru și de consistoriu pentru salvarea autonomiei bisericesci, și a pazei publice din țiera și dându deputatilor biceventarea arhieréseca declara sesiunea sinodului archidieceșanu pro 1879 de încheiată.

Deputatulu, vicariulu N. Popea multumeste Înaltulu presiulu, parintelu Archiep. și Mitropolitu în numele sinodului, pentru ostenele ce și-a datu întru conservarea autonomiei noastre bisericesci, pentru nisurintiele de a aduce biseric'a pe cale sigura la scopulu ce dorește se 'lu ajunga și pentru paciență și tactulu cu care a condus pertractarile acestui sinodu.

Despre această încheiere a sinodului prezentu se ia actu la protocolu. Dupa „Telegraf. romanu.“

Corespondenție particulare ale „Observatoriului“.

(Bania com. Severinu în 2 Juniu 1879). Strabunii noștri din fosta granitia militară, petrunsi fiindu de acelu adevăru, ca școl'a este isvorulu fericirii poporaloru, concepura sublim'a ideia de a înființa pentru urmatorii lor unu fondu acarui procentu se-se întrebuintie spre scopuri culturale.

Acestu fondu pana la desființarea granitiei militare s'au urcatu la o suma aproape de 300.000, împartindu-se dupa numerulu sufletelor la comunele din fosta granitia, din care priui și comun'a noastră unu capitalu de 5000 fl. carele se administră în comună.

Dar' ce se întempla cu fondulu acesta? Precum de comunu se afla în totu loculu oameni reuțioși și fara sufletu — așa și în comun'a noastră, cari condusi fiindu de unu spiritu diavolescu defraudara din cancelari'a oficiulu comunalu — lad'a numitului fondu, carea confinea afara de obligatiuni și o suma de 1036 fl. 64 cr. — Intemplarea această indigna pana la sufletu pe zelosulu nostru pretore d. Antonu Szabó din Bozoviciu, carele numai decatu ne trimise 2 fetiori de siguritate în frunte cu vigiliierulu supremu Iliu Ciortusu.

Petrecandu acestia 3 zile în comună, descoperira pe furi, scóșera dela densii și banii defraudati, aducându prin această atatu comun'a, catu și pe iubitul nostru pretore Antoniu Szabó la cea mai mare linesce sufletésca.

Venim deci prin această a ne esprima caldura noastră multumire zelosulu și noue multa iubitului d. pretore A. Szabó, asigurându'lu din parte-ne, că îngijirea dovedita cu această ocaziune pentru comun'a noastră, au nascutu în noi o iubire și recunoscintia profunda catra persóna domniei salo, carea va remanea nestérșă din ánima poporulu.

Asemenea și bravulu vigiliieru supremu de sigurantia J. Ciortusu și camaradilor sei P. Vedrila și N. Lazarescu, cari n'au crutiatu osteneala — de și ce e dreptu prin mijloce aspre — pentru descoperirea defraudatorilor, le esprimam cu această ocaziune sincer'a noastră recunoscintia.

Se trăiescă!

„Mai multi, în numele comunei.“

R u s s i ' a.

Procesele nihilistiloru.

La 18 Maiu, se aflau înaintea tribunalulu de resbelu din Kiew trei nihilisti: Valerian Osinsky, Sofia Lesern Herzfeldt și Volosenko, studentu la universitate.

Procurorulu îi acuză că au luat parte la misicari revolutionare, cu scopulu de a resturna starea de lucruri de astadi, că au falsificatu paspoarte, că au respanditu proclamatiuni revolutionare și că Osinsky a încercatu se omóre pe unu oficiar de gendarmi, ér' Sofia Herzfeldt pe unu aginte politienescu.

Inculpatii au declarat că apartinu partidei revolutionare socialiste, că nu se credu vinovati și refusa ori-ce depuneri, pentru că nu voru se recunósca auctoritatea tribunalulu de resbelu.

Dupa această tribunalulu a pronunțiatu sentința pe care dejă amu publicat' într'unulu din numerile precedente.

La 13 Maiu, în Moscú'a, unu politiaiu a prinsu o feta chiar' în momentul candu se încercă se afiesie o proclamatiune revolutionara. Totu în acea di s'a prinsu alta feta, totu așiansu o proclamatiune. Cea d'antéiu e comites'a O. . . ér' cea de-a două e fiic'a unui fabricantu forte avutu din Moscú'a. Amendoune sunt elevele institutulu de crescere pentru fetele nobililoru din Russia. S'au gasitu la ele revolvere și cartusie.

La 26/14, dimineți'a, s'au gasitu scrisori afisiate în mai tóte stradele Mosevei, în care se amenință cu incendiarea orasiului, deca numitele fete nu voru fi puse imediatu în libertate și, în adevăru în acea di, pe la amédi, a și izbucnit unu nou incendiu în Moscú'a. Foculu a duratu de la amédi pana la 9 ore sér'a. Au arsu cincii case, unu otelu și trei vile.

Intre persónele condamnate dilele trecute de consiliulu de resbelu din Kiew de a fi inpuscate, se numea și unu Louis Brandtner. Scirile mai recente spunu, că din gresiela s'a disu ast-felu, de ore-ce sub acestu nume trebuia se se întielga o femeie ér' nu unu barbatu. Această feta, condamnată a fi inpuscata, se numesce Louisa Brandiner și e supusa prussiana. Ast-felu dér' au fostu condamnate la mórte doue femei: Louisa Brandiner și Sofia Herzfeldt. Multe persóne au fostu condamnate la munca silnica, unele timporaru altele pe viéta, și dintre acestea unele chiaru fete din societatea cea mai înalta. Éta cateva esemple: Domnisiórele Natalia Armfeldt, fiic'a consiliarulu de statu actualu; Catarin'a Sarandovici, fiic'a asesorulu de colegiu cu acelasi nume; Alexandr'a Potalicine, fiic'a unui capitanu; Maria Kovalevski, fiic'a unui gentilomu; Catarin'a Nitociaieff, veduv'a unui farmacistu, și Ver'a Vasiliew, fiic'a unui oficiar. „Romanulu“.

ACADEMIA ROMANA.

Sesiunea extraordinara.

Procesulu-verbalu Nr. 1.

Ședința din 23 Maiu st. v. 1879.

Membrii prezenti:

D-nii Aurelianu Petre S., Babesiu Vincentiu, Baritiu George, Caragiani Ioanu, Cretulescu Nicolae, Falcoianu Stefanu, Ghica Ioanu, Hasdeu Bogdanu P., Ionescu Nicolae, Laurianu Augustinu Treb., Maniu Vasile, Odobescu Alesandru, Papadopolu-Calim. Alesandru, Romanu Alesandru, Sionu George, Stefanescu Grigore, Sturdza Dimitrie A.

Presiedinte, Ioanu Ghica.

Ședința se deschide la 8^{1/2} ore sér'a.

D-lu presiedinte dá lectura adresei d-lui ministru de culte cu Nr. 3.659, din 4 Aprilie a. c., prin care i s'a transmisu legea votata de Corpurile Legiuitoare sanctionata de A. S. R. Domnulu, prin înaltulu decretu cu Nr. 759, din 27 Martie, și promulgata prin *Monitoriulu oficialu* în următoarea coprindere:

Art. 1. Societatea academica romana, instituita prin decretulu domnescu cu Nr. 1.246, din 26 Augustu 1867, se declara institutu nationalu cu denumirea de: *Academia romana*.

Ea isi are resiedința în Capital'a Romaniei.

Art. 2. Academia romana are de scopu cultur'a limbei și a istoriei nationale, a literiloru, sciintiloru și frumóselor arte.

Art. 3. Academia romana este și remane persóna morala și independenta în lucrarile sale de ori-ce natura. Ea singura se organisa. Isi face regulamente si-si administra averea sa prezinte și viitoare.

„Art. 4. Statulu face Academiei romane o dotatiune anuală fixa de 30.000 lei, care se va inscrie în budgetulu Statulu. Din această suma o parte va fi pururea afectata de catra Academie la acordarea a două premii, unulu sciintificu și altulu literaru purtandu denumirea de: *Premiulu Lazaru și Premiulu Heliade Radulescu*, fia-care premiu va fi cel puțin de 5.000 lei.“

„Art. 5. Societati academice se va dá unu locu

de catra Statu, pentru cladirea unui edificiu alu seu, care se va hotari prin o anume lege.“

„Art. 6. Academia romana întretine relatiunile sale cu gubernulu prin ministeriulu cultelor și instructiunilor publice.“

D-lu presiedinte dice, că Societatea luandu actu de această lege, este datoră a areta sentimentele sale de gratitudine catra gubernulu țierei și catre A. S. R. Domnulu. Se admite a se cere o audientia A. S. Regale spre a i se presentă totu membrii Academiei în acestu scopu.

D-lu secretaru generalu dá lectura raportulu delegatiunei despre lucrarile și activitatea sa, în următoarea coprindere:

„Conformu decisiunii luate de D-vóștra, în ședința din 27 Sept., din sesiunea anulii trecutú, delegatiunea combinandu a ve convocá pentru diu'a de astadi în sesiune extraordinara pentru că se potemu lua actu în modu solemnú despre constituirea societati noastre în institutiune de Statu, recunoscuta prin legea votata de Corpurile Legiuitoare promulgata prin decretulu domnescu din 27 Martie a. c., se crede datoră a ve supune în resumatu rezultatulu activitatii sale în decursulu timpulu câtu si-au exercitatu mandatulu cu care ati onorat'o, cu observatiune inse, că din lucrarile prescrise pentru anulú curgetoriu nu tóte s'au potutu indeplini în cursulu celoru optu luni care ne despartu de ultim'a noastră sesiune.

1. Mai antaiu ve vomu relatá, că dupa misiunea ce ati incuviintiatu a se incredintia d-lui N. Densusianu spre a urmari documentele din bibliotecele dela Pest'a și alte parti din Transilvani'a, proprie a constatá faptele și istoria revolutiunii lui Horia și Closca, delegatiunea dându'i cuvenitele instructiuni și sum'a de 1.500 lei votata de D-vóștra și dupa raporturile sumarii primite dela numitulú domnu, vedindu că prelungirea misiunii sale erá necesarie, dar' că totodata reclamá spese ce întreceau previsiunile incuviintiate, a aflatu cu cale a convocá spre consultatiune pe membrii aflatori în capitala.

Astfel în consideratiunea espuneriloru facute de d-lu Densusianu, prin raporturile sale, în acordu cu opiniunea generala espressa de d-nii colegi ce au luat parte la într'unirea din 18/30 Ianuarie a. c., delegatiunea si-a permis a liberá d-lui Densusianu inca 1.000 lei preste sum'a acordata, cu reserva de a solicitá aprobatiunea placulu Adunarei.

Asta-data inse se simte fericita a ve aduce la cunoscintia, că d-lu Densusianu i-a comunicatu 27 caiete cu copie de pe documentele aflate la Pest'a, mai multe acte interesante transcrie prin fotografie (împreuna cu unu raportu detailatu ce merita a vi se supune la cunoscintia) care fara indoie voru fi apretiate cá adevărate tesaure de lumina pentru epoc'a istoriei de care ne ocupamú. Se magulesce totodata a sperá, că d-vóștra veti aprobá virimentulu, ce a fostu consultata a face asupra altoru fonduri pentru această, și veti incuviintia prelungirea unei misiuni, ale carei rezultate paru inca de pe acum a fi asia de fericite.

2. Venindu la ordinea inprimatelorú esecutate în acestu intervalu, la primulú rendu vine publicarea aneloru societati, delegatiunea a aflatu cu cale a dá o forma mai eleganta și mai inlesnitóre la citirea acestei publicatiuni; a dispusu tiparirea în formatulu usitatu și la alte societati sciintifice. Sectiunea I din anale a esitu în 37 côle; era sectiunea a II sub titlulu notitie și memorii este terminata pana la ultim'a sa fóia, în 45^{1/2} côle și astépta numai esecutarea unora din stampe spre a esi la lumina.

Spre a dá acestei publicatiuni totu pretiulu sciintificu ce trebuie se aiba lucrarile unei societati, care produce lucrari de critica, s'a anexatu, pe unde necesitatea a cerutu, stampe, cele mai multe esecutate în litografie, a caroru confectiune a trasu dupa sine spese, întrecandu previsiunile budgetare. Dar' delegatiunea D-vóștra este incredintiată, că veti aprobá liberarea tuturoru acelorú fonduri, care au de scopu a inlesni luminarea publiculu prin lucrari de sciintia ale membriloru Academiei Romane.

3. Din inprimatele facute dupa avisulu comisiunei de revizuire a dictionariulu cá materialu limbisticu, mai antaiu se va mentioná tiparirea Psaltirei lui Coresi. — D-lu Hasdeu insarcinat cu această lucrare propunendu cá originalulu acestei opere, cá primulú incunabulu esitu în limb'a romana se se fotografiedie dupa editiunea primitiva și se se transcrie pe contra pagina cu diferite note și versiuni de texturi comparative, dupa alte psaltiri vechi lucrate pana în secolulu alu XVII, și esecutiunea acestei lucrari reclamandu spese pre care budgetulu societati nu le poté întempliná, delegatiunea a gasitu de cuviintia a cere avisulu si altoru membrii ai societati.

Deci în dio'a de 18/30 Ianuarie a. c., convocandu pe d-nii membrii aflatori în capitala și supundu-le probá prezentata de d-lu Hasdeu, mai unanimitate a aprobatu în principiu, incuviintandu inse că pana la viitóre sesiune se se libere die din sum'a afectata prin budgetu pentru asemenea tipariri numai 2000 lei; era totu-odata se se întreprinda calea subscriptiuniloru și invocarea subventiuniloru dela liberalitatea nationala. Pentru acestu scopu mai antaiu colegulu nostru D. Cretulescu a oferitu 500 lei, apoi câte alti 500 lei d-nii C. Costescu Comanescu, Alex. Stirbeiu și Menelas Ghermani de a carora primire nu ne indoimú, că societatea noastră va votá adesiunea sa și sentimentele sale de multumire.

(Va urmá).

Sciri diverse.

— (Multumita publica.) În nóptea din 10 spre 11 Decemb. 1878 fiindu la cass'a comunei noastre spre priveghiere 13 slujbasi (strajari) și fara a se audi ceva s'a rapitu dela cass'a comunei noastre 1036 fl. 64 cr. parte din darea statulu, parte din fondulu orfanalu — scolariu, comunalu, dari și bani pe sare la caresi celu mai seracu a contribuitu dinarulu seu.

Acestu furtu s'a facutu prin lotrii Vasile Moic'a, Petru Pletea ér' in fruntea lor a fostu conducătoriu Zaharia Marsiavela unu fecioru de preotu, epitropulu santei nóstre biserice, caruia comuna nóstra i-au fostu incredintiatu averea biserice — si alti trei au fostu din Cornea.

Acesti 6 lotrii au spartu zidulu de pétra, cu unu feru de plugu si cu o dalta, au facutu prin zidu gaur'a, prin care au potutu intrá, au furatu sum'a susu numita si au arsu fórté multe documente, pentru care comun'a nóstra si acum suferé mari scaderi.

Ca acestu furtu insemnatu a esitu la lumina si astadi se cunoscú lotrii, este meritulu bravului d. pretore Antoniu Szabó, carele lucra diua si nóptea pe terenulu Patriei nóstre spre inaintarea, si fericirea popóraloru, cá-ci dupa ce cei 13 slujbasi pre care comun'a ii avea in prepusu au fostu arestatí catva tempu, prea bravulu nostru pretore i-au luatú in cercetare si gratia talentulu d-iei sale aflandu'i nevinovati i elibera dandu-le consiliulu cá si densii se dea ajutoru pentru descoperirea furtulu.

Domnia sa dupa eliberarea slujbasiloru celor 13 si cu mai mare zelú a inceputu a urmari pe furii, dede ordine domnului vigilu supremu de siguritate Ili'a Ciortusu, care apoi cu feciorii lui bravi Pavelu Vedrila, Nistoru Lazarescu si Alesandru Ruja, au umblatu ispitindu di si nóptea pana descoperira acestu furtu insemnatu, pentru care trebuia seraca nóstra comuna multu se suferé, dara mai multu cei 13 slujbasi pentru ca n'au priveghiatu cu atentiune, dara si bravulu nostru primariu Constantinu Gerjoba, care cu multa osteneála a adunatu o asia suma de bani, caruia comun'a nóstra i arata profunda multumire pentru tóte ostenelele sale.

In fine comun'a intréga arata in publicu multumit'a sa catra neobositulu facétoriu de bine si conducétoriu d. pretore Antoniu Szabó, care a lucratu si lucra spre aperarea legiloru, inaintarea si fericirea poporulu.

Se exprima in fine multumita domnului vigilu supremu de siguritate Ilie Ciortusu si fecioriloru de siguritate Pavelu Vedrila, Nistoru Lazarescu si Alesandru Ruja, cari cu mare zelú si-au implinitu chiama-reá lorú.

Acestoru feciorii pentru ne-obosita lorú bravura li se cuvine una remuneratiune.

Borloveniú-Vechiu in 27 Maiu 1879.

Pavelu Imbrescu, Mihaila Zamela, Ili'a Imbrescu, Petru Florea prin Bacila, Jancu Bacila repre. m. p., Josifu Boldia m. p., Popoviciu m. p., Gerjoba m. p.

— (Maialulu ce s'au tinutu in Dev'a) in folosulu edificandei scóle romane de acolo au reusitu catu se póte de bine, favorisatu fiindu de unu tempu frumosu. La acelu maialu au participatu si multi unguri petrecendu'si fratieste si prietenesce cu romanii la unu locu. Venitulú curatu alu acelu maialu au fostu de 51 fl. v. a., cari s'au adaosu la sum'a de 100 fl. pe cari i-au fostu daruitu inca de mai 'nainte d. N. Oprea dirigentulu scólei romane de acolo la fondulu pentru edificarea noiei scóle romane.

Totu in folosulu scólei romane din Dev'a se mai proiectéda si o a dou'a petrecere, ce va avea locu dupa St. Petru si careia noi i dorim succesu favorabilu.

— (Atentatoru Solowjeff) a fostu spendiaratu la Petersburg in presentia unei mari multime de poporu. Condamnatulu s'au aretatú linistitu si au refusatú consolarile ultime ale preotulu. Esecutiunea a decursu fara de nici unu incidentu.

— (Literariu.) D. Nic. Densusianu a comunicatu Academiei romane copie de pe neste acte diplomatice ale principiloru romani din secolulu alu XVIII de o insemnatate fórté mare. Societatea academica a primitu actele cu multumire.

Dupa cum se dice, cativa din membrii Academiei sunt de parere, cá missiunea d. Densusianu la Pest'a se se mai prelungéca.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

..... Foederis aequas
Dicamus leges.

Virgil. Aeneid. XI. 321.

Cartea Prima.

Voiescu a cercetá déca, in ordinea civile póte esisté vre-o regula legitima si sigura de administratiune, consideranduse ómeni asia precum sunt si legile precum aru potea fi. In cercetarea acésta imi voiu dá silintia a combiná totu-déuna, aceea ce permite dreptulu cu aceea ce prescrie interesulu, pentru cá dreptatea si utilitatea se nu para despartite.

Voiu intrá in materie fara de a mai probá inportantia subiectulu meu. Me voru intrebá: déca sunt principe séu legislatoru de scriu despre po-

litica? Voiu respunde ca: nu! si tocmai pentru aceea scriu despre politica. Déca asiú fi principe séu legislatoru, nu imi asiú perde tempulu a spune ce trebeu facutu, ci o asiú face séu asiú tacea.

Nascutu cá cetatiénu alu unui Statu liberu, participesu deci si la suveranitatea lui si ori cátu de neinsemnata ar si fi influinti'a voiei mele asupra afaceriloru publice, totusi dreptulu de a votá imi inpune datorintia de a me instrúá despre ele. Me simtiu ferice, cá de cáteori meditesu asupra guberneloru, affu in cercetarile mele totu mai multe motive de a iubi pe acela alu patriei mele.

Capitolulu I.

Subiectulu cartii prime.

Omulu este nascutu liberu si elu pretutindinea este in féra. Unii se credú a fi domnií altora, de si sunt mai multu sclavi cá ei. Cum s'au facutu acésta schimbare? Nu pociu se o sciú? Prin ce póte se devie legitima? Acésta cestiune credú a o potea resolvá.

Déca asiú luá in considerare numai forti'a si efectele sale asiú dice: pana candu unu poporu este constrensu a fi supusu face bine, déca se supune, déca póte se isi sfarame jugulu si ilu sfarama, face mai bine: pentru ca déca elu isi recastiga libertatea prin acelasu dreptu, prin care i s'au rapitu, apoi, séu este indreptatitu a si-o recastigá séu ca i s'au rapitu pe nedreptu. Inse ordinea sociala este unu dreptu sacru, care servesce de basa la tóte celelalte. Cu tóte ca dreptulu acesta nu deriva dela natura, elu este fondatu pe conventiuni. Se agita deci de a sci, care sunt acele conventiuni. Mai inainte de a pasi la acésta, trebeu se probezu cele ce am premisu.

Capitolulu II.

Despre prim'a societate.

Societatea cea mai vechie si unica firésca este aceea a familie si cu tóte acestea, copii si aicea remanu uniti cu tatalu numai pana candu ei au lipsa de elu pentru conservarea lorú. Indata ce acésta lipsa incetédia, legatur'a firésca se desface. Candu copii au scapatu de ascultarea ce o datorau tatalu lorú si candu acesta au scapatu de ingrijirile pentru copii sei, ei toti devinu in modu egale independenti. Déca ei continua a mai remanea uniti si de aci incolo, apoi acésta nu este o necessitate firésca, ci o fapta de buna voia si famili'a insasi nu se mantine, decâtu numai prin conventiune.

Acésta libertate comuna este o consecintia a naturei omenesce. Legea sa prima este de a veghiá asupra propriei sale conservari. Primele sale ingrijiri sunt acelea, ce si-le datoreste fatia de sine si indata ce au ajunsu in etatea ratiunei elu singuru este arbitriulu asupra mijlóceloru necesare pentru conservarea sa si prin urmare, propriulu seu domnu.

Famili'a deci déca voimu, este primulú modelu alu societati politice: capulu este imaginea tatalu, poporulu imaginea copiiloru si fiindu toti nascuti egali si liberi nu isi alienésa libertatea lorú, decâtu numai pentru utilitatea lorú. Diferentia este numai, ca in familia iubirea tatalu pentru copii sei ilu despagubeste pentru ingrijirile sale avute, in tempu ce in Statu, placerea de a comandá suplineste acelu amoru pe care capulu nu ilu simte pentru popórale sale.

Grotius néga, ca ori ce domnie omenésca este introdusa in favorulu celoru gubernati si citésa cá esemplu sclavi'a. Conformu indatinatí sale maniere de a rationá si de a basá dreptulu totu-déuna pe exercitarea lui.* S'ar potea intrebuintiá unu metodu mai consecinte, dara nici decum mai favorabile pentru tirani.

Dupa Grotius este indoiosu, déca genulu omenescu apartine la o suta de individi séu déca acei o suta individi apartinu genulu omenescu si se pare, ca in opulu seu intregu elu se inclina spre opiniunea prima. Si Hobbes este de aceeaasi opiniune. Astfeliu genulu omenescu ar fi inpartitu in turme asemenea animaleloru si fiacare din ele ar avea unu capu, care o pazeste pentru cá se o inghita.

Precum unu pastoru este de o natura superióra acelei a turmei sale, asia si pastorii ómeniloru, cari sunt capetele lorú, sunt de o natura superióra acelei a popóraloru lorú. Asia dupa raportulu lui Philon rationá imperatoarele Caligula si conchise

*) Cercetarile savante asupra dreptulu publicu adesea nu sunt, decâtu istori'a abuseriloru vechi si studiandule cineva prea multu, devine numai incapatinatu. Marcuisulu d'Argenson. Tocmai asia o pati si Grotius. Not'a lui J. J. Rousseau.

din acésta prin o analogie nici decum necorecta ca: regii sunt Diei séu ca popórele sunt niste bestii.

Rationamentulu lui Caligula convine cu acela alui Hobbes si alui Grotius. Aristotele inca au disu, inaintea lorú,*) ca ómeni nu sunt egali dela natura, ci ca unii se nascu pentru sclavie éra ceilalti pentru domnire.

Aristotele avea ratiune, inse elu schimbá efectulu cu caus'a. Fiacare omu nascutu in sclavie se nasce pentru sclavie, nemica nu este mai siguru. Sclavii perdu in férele lorú totu, pana la dorintia de a se eliberá de ele: ei iubescu servitutea lorú, precum cameradii lui Odiseu iubeau ticalosi'a lorú.***) Déca esistu sclavi prin natura caus'a este, ca esistu sclavi in contra naturei. Forti'a au facutu pe cei de antai sclavi, lasitatea lorú ii au perpetuatú.

Nu am disu nemica despre regele Adam, nici despre imperatulu Noe, parintele celoru trei monarchi mari, cari au inpartitu lumea intre ei, cá si candu aru fi fostu fiii lui Saturnu, pe cari au voitu se ii recunósca in ei. Speru, ca imi voru fi recunoscétori pentru acésta moderatiune, pentru ca descindiendu in linie drépta dela unulu din acesti principi si póte ca dela ramur'a cea mai vechie, cine scie, déca prin verificarea titluriloru mele, nu asiú potea pretinde a fi regele legitimu alu genulu omenescu? Dara fia ori cum, nu se póte negá, ca Adam au fostu regele lumii, cá si Robinson regele insulei sale, pana candu au fostu singurulu locitoru alu ei si ce au fostu mai comodú in imperiulu acesta erá, ca monarchulu siguru pe tronulu seu, nu avea a se teme nici de rebeliune, nici de resbelu, nici de conspiratori.

Capitolulu III.

Despre dreptulu celui mai tare.

Celu mai tare nu este niciodata asia tare pentru cá se fia totudéuna domnu, déca elu nu isi schimba poterea sa in dreptu si supunerea in datorintia. De aicea deriva dreptulu celui mai tare, unu dreptu luatú ironic in aparintia, dara in realitate stabilitu cá principiu. Dara nu ni se va esplicá óre nici-odata acestu cuventu?

Forti'a este o potere fisica si nu intielegu ce felu de moralitate póte resultá din efectele sale. A cedá fortiei este unu actu de necessitate, nu alu vointiei; celu multu este unu actu de prudentia. In ce sensu póte fi elu o datorintia?

Se presupunemu unu momentu acestu dreptu pretinsu. Eu dicu, ca nu resulta decâtu unu galimatias inesplicabilu, pentru ca, déca fortia face dreptulu apoi efectulu se schimba cu cauza: ori ce fortia care invinge pe cea dintaiú urmésa in drepturile ei. Indata ce cineva póte refusá supunerea, fara a fi pedepsitu, este indreptatitu la acésta si fiindu ca celu mai forte are totudéuna dreptu, cestiunea este de a face cá se fia cineva celu mai forte. Dara ce felu de dreptu este acela, care dispare deodata cu forti'a? Déca cineva este constrensu de a se supune, n'are necessitate de a se supune din datorintia si déca nu mai este fortiatu de a se supune, nici nu mai este de datorintia sa de a se supune. Se vede deci, ca cuventulu de dreptu nu ajuta nemica fortiei; elu aicea nu are nici o insemnatate.

Dati ascultare celoru puternici. Déca prin acésta voieste a se dice: cedati fortiei, apoi preceptulu este bunu, inse de prisosu. Eu garantesu, ca nu va fi niciodata violatu. Ori ce potere vine dela D-dieu, o concedu, inse ori ce morbu inca vine dela elu: se nu fia deci permisú pentru acésta a chiemá pe medicu? Déca unu brigantu me surprinde intr'unu coltiu de padure sunt constrensu a i dá burs'a prin mai forti'a, inse candu i-o pociu refusá sunt eu obligatu in consciintia de a i-o dá? pentru ca in fine pistolulu seu inca este o fortia.

Se concedemu deci, ca forti'a nu ofere nici unu dreptu si ca nu suntemu deobligati de a ne supune decâtu numai poterei legitime. Astfeliu revenimú érasu la cestiunea mea primitiva. (Va urmá.)

*) Politic., lib. I, cap. 5.

**) Vedi unu micu tractatu alui Plutarcu, intitulatu: *Περὶ τοῦ τᾶ ἀλογα λόγου χρῆσθαι*, séu pe romanesce: Animalele inca se bucura de ratiune.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

13 Iuniu.	
Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	1. 102. 1/2 b.
Imprumutul Oppenheim din 1866 cu 8%	104. — "
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	104. 1/2 "
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	98. — "
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%)	101. 1/2 "
Imprumutul municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	104. — "
Fondulu de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	186. — "
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	33. — "
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	80.60 "
Dacia, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	190. — "